

04.11.2024
KSL/220/03.06.01/2024

Keski-Suomen ELY-keskus
kirjaamo.keski-suomi@ely-keskus.fi

Viite: KESELY/1288/2021

LAUSUNTO: YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUS (YVA-SELOSTUS), HANHINEVAN TUULIVOIMAHANKE JA SÄHKÖNSIIRTO, KARSTULA, KYJJÄRVI, ALAJÄRVI

Keski-Suomen ELY-keskus on varannut Keski-Suomen liitolle tilaisuuden antaa lausunnon ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (YVA-selostus), joka koskee Hanhinevan tuulivoimahanketta ja sen sähkönsiirtoa. Hankkeeseen sovelletaan YVA-lain (252/2017) mukaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

YVA-selostuksen hankekuvauksen mukaan YVA-menettelyn rinnalla etenee tuulivoimahankkeen osayleiskaavoitus. YVA-menettelylle ja osayleiskaavoitukselle tehdään yhteiset luonto- ja ympäristöselvitykset ja vaikutusarviointit. Kyyjärven ja Karstulan kuntiin laaditaan osayleiskaavat erikseen. Kaavaluonnokset ovat nähtävillä suunnilleen samaan aikaan YVA-selostuksen kanssa.

Tuulivoimapuistohankkeesta vastaa Energiequelle Oy. Hankealue sijaitsee Kyyjärven ja Karstulan kuntien alueella. YVA-menettelyssä tarkastellaan kahta varsinaista toteuttamisvaihtoehtoa sekä nollavaihtoehtoa, jossa hanketta ei toteuteta. YVA-ohjelmavaiheessa on tutkittu kahta toteutusvaihtoehtoa: VE1: 34 tuulivoimalaa ja VE2: 34 tuulivoimalaa ja tarkentuu YVA-selostusvaiheessa. YVA-selostusvaiheessa vaihtoehtoihin on tullut tarkennusta niin, että VE1 käsittää 24 tuulivoimalaa ja VE2 käsittää 14 tuulivoimalaa. Tuulivoimaloista enintään 15 sijoittuu Kyyjärven kunnan alueelle ja enintään 9 Karstulan kunnan alueelle. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus tulee olemaan enintään 300 metriä. Lisäksi YVA-ohjelmassa tutkittavia sähkönsiirtoreittivaihtoehtoja on 2, VEA ja VEB. Vaihtoehdot sijoittuvat Karstulan, Kyyjärven ja Alajärven alueille.

YVA-selostuksessa on kerrottu Keski-Suomen maakuntakaavoituksen tilanne. Selostuksessa on tunnistettu, että voimassa olevan Keski-Suomen maakuntakaavan merkintöjen ja niihin liittyvien määräysten lisäksi tulevat huomioitavaksi soveltuvin osin maakuntakaavan koko maakuntaa koskevat määräykset, erityisesti Uusiutuva energia- määräys, jota on päivitetty tuulivoiman osalta 8.12.2023 hyväksytyssä Maakuntakaavassa 2040, sekä Luonnonvarat- ja Kulttuuriympäristö - määräykset.

Keski-Suomen maakuntakaava 2040 käsittelee mm. seudullisesti merkittävän tuulivoimatuotannon sijoittumista. Maakuntakaavassa 2040 on osoitettu yhteensä 19 seudullisen kokoluokan tuulivoima-alueita (vähintään 10 voimalan kokonaisuudet) osa-alueen erityisominaisuutta osoittavalla merkinnällä tv, tuulivoimatuotantoon soveltuva alue. Maakuntakaava 2040 on hyväksytty 8.12.2023 maakuntavaltuuston päätöksellä, määrätty tulemaan voimaan maakuntahallituksen päätöksellä 23.2.2024 ja voimaantulosta on kuulutettu 19.3.2024. Hanhinevan hankealue sijaitsee osittain saman nimisen tv-merkinnän alueella. Arvioitavan hankkeen tuotantoalueen pinta-ala on 33 km², kun maakuntakaavan tv-merkinnän rajaus on kooltaan 11 km². Hanhinevan hankkeen tutkituista vaihtoehdoista VE 2 (14 tuulivoimalaa) tuulivoimalat sijoittuvat likimain Maakuntakaavassa 2040 osoitetun

Hanhinevan tv-merkinnän alueelle, kun taas VE1 (24 tuulivoimalaa) tuulivoimalat sijoittuvat maakuntakaavamerkintää laajemmalle alueelle.

Maakuntakaavassa 2040 esitetyssä Hanhinevan tv-merkinnän rajauksessa on huomioitu vaikutukset läheisten Natura-alueiden (Saarisuo ym. FI0900043 SAC/SPA ja Haukisuo-Härkösuu-Kukkoneva FI0900093 SAC/SPA) luontoarvoihin sekä maakuntakaavan luonnonsuojelualuevarauksien luontoarvot. Erityisesti rajaukseen vaikuttivat yhteisvaikutukset muiden lähistön hankkeiden kanssa. Lisäksi todettiin, että merkittävän haitan estämiseksi alueelle sijoittuvien tuulivoimaloiden korkeutta voi olla tarpeen rajoittaa. Alueen rajauksessa on huomioitu pohjavesialue. Rajauksessa on huomioitu lähialueella sijaitsevat Kiminki-Oikarin maakunnallisesti arvokas maisema-alue, Kyyjärvi ja Kyyjärven keskustaajama.

Maakuntakaavan 2040 tv-merkintään liittyvän suunnittelumääräyksen lisäksi on huomioitava Hanhinevan aluetta koskevat aluekohtaiset suunnittelumääräykset: "Alueen suunnittelussa on huolehdittava ja tuulivoimaloiden sijoittelussa ja kokonaiskorkeutta määritettäessä on varmistettava, että suunnitelma tai hanke yksinään tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa tarkasteltuna ei luonnonsuojelulain 34 §:n tarkoittamalla tavalla merkittävästi heikennä Natura 2000 -verkoston alueiden perusteena olevia luonnonarvoja. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava metsäpeuran vaellusreittien ja lisääntymisaluiden häiriintymättömyys ja varmistettava, ettei tuulivoimarakentamisesta aiheudu merkittävää haitallista vaikutusta valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille."

Maakuntakaavasta poikkeaminen edellyttää, että vaikutusten arvioinnissa todetaan, että hanke yksinään ja hankkeen yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa puoltavat hankkeen toteuttamiskelpoisuutta.

Keski-Suomen liitto huomauttaa, että YVA-selostuksen kappaleessa 8.2 sekoitetaan käsitteinä Hanhinevan hanke ja Hanhinevan tv-merkintä eikä tekstin perusteella ole selvää, milloin puhutaan maakuntakaavamerkinnästä ja milloin hankealueesta. Lisäksi maakuntakaavakohdassa (8.2.1) puhutaan sekaisin lainvoimaisesta maakuntakaavasta ja voimassa olevasta Maakuntakaavasta 2040. Kappaleesta 8.2.2 puuttuu maakuntakaavan olennainen lähtökohta eli seudullisesti merkittävän tv-alueen kokoraja, joka on vähintään 10 voimalaa. Saman kappaleen toinen kappale viitanee Maakuntakaavaan 2040 sen ehdotusvaiheessa tehtyihin muutoksiin. Ehdotusvaiheessa Hanhinevan tv-merkinnän rajausta tarkennettiin myös Maakuntakaavan 2040 kokonaisvaikutusten arvioinnin perusteella. Arvioinnissa huomioitiin, että tuulivoima-alueet sijoittuvat yhdyskuntarakenteen keskeisten osien lomaan, mikä mahdollisesti lisää melun ja välkkeen yhteisvaikutuksia. Hanhinevan tv-merkinnän rajausta on tästä syystä tarkennettu etäisyyden kasvattamiseksi Kyyjärven taajamaan.

Tätä lausuntoa kirjoitettaessa ELY-keskuksen lausunto Hanhinevan hankkeen Natura-arvioinnista ei ole vielä tiedossa. Natura-vaikutusten arviointien osalta YVA-selostus ei ole kaikilta osin täysin selkeä. YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa yhteysviranomaisen on pitänyt perusteltuna hanketoimijan suunnitelmaa laatia Natura-arviointi kahdelta alueelta: Saarisuo-Valleussuo-Löytösuo-Hirvilampi (SPAFI0900043) ja Haukisuo-Härkösuu-Kukkoneva (FI0900093, SAC/SPA). YVA-selostuksen mukaan luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi on laadittu Natura-alueelle Saarisuo-Valleussuo-Löytösuo-Hirvilampi (SPAFI0900043). YVA-selostuksessa kerrotaan (kpl 4.2.10), että kohteesta Haukisuo-Härkösuu-Kukkoneva (FI0900093, SAC/SPA) ei tehy yksityiskohtaista Natura-arviota pääosin etäisyyden takia. Tehdyissä selvityksissä (taulukko 6-7) mainitaan kuitenkin myös Natura-arviointi alueelle Haukisuo-Härkösuu-Kukkoneva (FI0900093, SAC/SPA).

YVA-selostuksen mukaan Hanhinevan tuulivoimahankkeella ei arvioida olevan kokonaisuudessaan vaikutuksia Natura-alueisiin ja muihin luonnonsuojelualueisiin. Sähkönsiirtoreitillä vaikutukset arvioidaan vähäisiksi kielteisiksi. YVA-selostuksen mukaan

vaikutukset on tunnistettu Kauniskankaan, Korkeakankaan ja Tynnörsuon tuulivoimahankkeiden osalta eikä Natura-alueille (Saarisuo-Valleussuo-Löytösuo-Hirvilampi, Pohjoisneva) aiheutuvia vaikutuksia, jotka voisivat merkittävästi heikentää niiden suojelun perusteena olevia luontoarvoja, ole todettu. YVA-selostuksessa ei kerrota, että Natura-vaikutusten arviointia olisi tehty alueelle Pohjoisneva. Natura-arviointi ei ole verkkosivuilla esitetyn YVA-selostuksen liitteenä.

Keski-Suomen maakuntakaavan 2040 Natura-arvioinnissa arvioitiin, että merkittävän haitan kynnyks ylittyy kokonaisuutena Natura-alueilla Saarisuo-Valleussuo-Löytösuo-Hirvilampi (FI0900043) ja Haukisuo-Härkäsuu-Kukkoneva (FI0900093) uhanalaiseen salassa pidettävään lajiin kohdistuvien vaikutusten vuoksi. Maakuntakaavan tuulivoima-alueista ko. yhteisvaikutushaitta aiheutuu Hanhinevan alueesta. Tämä tulos korostaa huolellisen arvioinnin ja lieventämistoimenpiteiden merkitystä hankevaiheessa.

YVA-selostuksen mukaan tuotantoalueen länsipuolelle, ja osin tuotantoalueelle, on osoitettu Kotinevan ja Pikkuhanhisennevan suojelualueet. Keski-Suomen liitto huomauttaa, että SL-merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltu tai suojeltavaksi tarkoitettu alue. Alueella on voimassa MRL 33 §:n mukainen ehdollinen rakentamisrajoitus. Merkintään liittyy suojelumääräys: Alueella ei saa ryhtyä sellaisiin toimenpiteisiin, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja. Suojelumääräys on voimassa, kunnes suojelualue varsinaisesti perustetaan. Käytännössä merkinnät tulee huomioida kuten huomioitaisiin luonnonsuojelualue.

YVA-selostuksen mukaan luontoselvitykset hanketta varten tehtiin vuonna 2020. YVA-selostuksen mukaan tuotantoalue on kuitenkin muuttunut luontoselvitysten jälkeen. YVA-selostuksesta ei käy ilmi muutoksen laatu eikä muutoksen huomioiminen vaikutusten arvioinnissa. YVA-selostuksesta ei käy ilmi, että yhteysviranomaisen YVA-ohjelmasta antamassaan lausunnossa puutteellisiksi katsomia linnustoselvityksiä olisi YVA-selostusvaiheessa täydennetty.

Kuten jo aikaisemmin todettu, Keski-Suomen maakuntakaavassa 2040 on aluekohtainen suunnittelumääräys, jonka mukaan alueen Hanhineva yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava metsäpeuran vaellusreittien ja lisääntymisaluiden häiriintymättömyys. Maakuntakaavaselvityksissä tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutus on nähty metsäpeurakannalle haitalliseksi. Hankkeen Hanhineva YVA-selostuksessa metsäpeuraan arvioitiin aiheutuvan kohtalaisia kielteisiä vaikutuksia rakentamisen aikaisten häiriövaikutusten takia. Tuulivoimalarakentamisen ei kuitenkaan arvioitu estävän metsäpeurojen liikkumista tai kannan levittäytymistä.

Keski-Suomen liitto huomauttaa, että YVA-selostuksen mukaan hankkeella on merkittävä kielteinen maisemavaikutus maakunnallisesti arvokkaalle Kiminki-Oikarin maisema-alueelle. Merkittävän kielteisiä vaikutuksia arvioitiin kohdistuvan edellä esitetyn lisäksi ainakin välkkeeseen ja pohjaveteen. Hankkeen jatkosuunnittelussa on huomioitava esitetyt tulokset ja etsittävä vaikutusten lievennyskeinoja.

Keski-Suomen maakuntakaavan 2040 yhteydessä Hanhinevan vaikutuksissa korostuivat yhteisvaikutukset. YVA-selostuksesta ei käy ilmi, että menossa olevien hankkeiden lisäksi yhteisvaikutusten arvioinnissa olisi huomioitu maakuntakaavaratkaisua.

Keski-Suomen maakuntakaavan 2040 valmistelun yhteydessä on tehty laajoja selvityksiä. Erityisesti tehdyt luonto- ja maisemaselvitykset, on syytä huomioida hankkeen suunnittelussa. Maakuntakaavan 2040 aineistot:
[https://keskisuomi.fi/alueiden-kaytto-ja-saavutettavuus/maakuntakaavoitus/ maakuntakaava-2040/](https://keskisuomi.fi/alueiden-kaytto-ja-saavutettavuus/maakuntakaavoitus/maakuntakaava-2040/)

Lausunnon on valmistellut ympäristöasiantuntija Suvi Bayr, suvi.bayr@keskisuomi.fi, p. 040 652 3848.

KESKI-SUOMEN LIITTO

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.